

Wybrane zagadnienia dotyczące szczepień ochronnych u dzieci - szczepienia zalecane

(Selected Issues Related to Children Prophylactic Vaccinations – Recommended Vaccinations)

A Nosek^{1,A,B,D}, D Kozłowska^{1,F}, Z Kopański^{1,2,E}, I Brukwicka^{3,C}, W Uracz^{1,C}, S Dyl^{1,C}

1. Collegium Masoviense – Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu
2. Wydział Nauk o Zdrowiu Collegium Medicum Uniwersytet Jagielloński
3. Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Jarosławiu

Abstract— The paper discusses prophylactic vaccinations recommended for children. It characterises pneumococcal and meningococcal vaccinations as well as those against chickenpox, rotaviruses and influenza.

Key words — prophylactic vaccinations, recommended vaccinations, children vaccinations.

Streszczenie— Autorzy omówili szczepienia ochronne zalecane u dzieci. Scharakteryzowali szczepienia przeciwko pneumokokom, meningokokom, ospie wietrznej, rotawirusom, grypie.

Słowa kluczowe — szczepienia ochronne u dzieci, szczepienia zalecane.

Wkład poszczególnych autorów w powstanie pracy— A-Koncepcja i projekt badania, B-Gromadzenie i/lub zestawianie danych, C-Analiza i interpretacja danych, D-Napisanie artykułu, E-Krytyczne zrecenzowanie artykułu, F-Ostateczne zatwierdzenie artykułu

Adres do korespondencji — Prof. dr Zbigniew Kopański, Collegium Masoviense – Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu, Żyrardów, ul. G. Narutowicza 35, PL-96-300 Żyrardów, e-mail: zkopanski@o2.pl

Zaakceptowano do druku: 8.04.2014.

SZCZEPIENIA PRZECIWKO PNEUMOKOKOM

Pneumokoki są powszechnie występującymi bakteriami, które mogą wywoływać choroby groźne zarówno dla zdrowia, jak i życia człowieka. Te bakterie są najczęstszą przyczyną ciężkich zakażeń bakteryjnych u dzieci. Mogą osiedlać się w gardle czy nosie, nie wywołując objawów choroby u zdrowych dzieci. [1,2]

Pneumokoki mogą wywoływać powszechnie występujące, nieinwazyjne zakażenia dróg

oddechowych, obejmujące zapalenie zatok przynosowych, zapalenie ucha środkowego, zapalenie płuc. Mogą być także przyczyną chorób zagrażających życiu, jak zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych czy sepsa.

Każde dziecko może ulec zakażeniu wywoływanemu przez pneumokoki. W Polsce na inwazyjne choroby pneumokokowe choruje prawdopodobnie rocznie 1 na 2200-5200 dzieci do 2. roku życia. Chorują wcześniaki oraz dzieci i dorośli.

U dzieci po przechorowaniu inwazyjnej choroby pneumokokowej można często zaobserwować różne powikłania, jak choćby padaczkę, zaburzenia słuchu, opóźnienie w rozwoju psychoruchowym dziecka bądź deficyty ruchowe [3].

Szczepionki przeciw zakażeniom pneumokokowym można podzielić na polisacharydowe i skoniugowane. Jednak tylko szczepionki skoniugowane nadają się do podawania dzieciom przed ukończonym 2. rokiem życia. Można je stosować u dzieci do ukończenia 5. roku życia. U starszych dzieci trzeba stosować szczepionki polisacharydowe. Eksperci zalecają rozpoczęcie szczepienia przeciw pneumokokom już w pierwszym kwartale życia dziecka, żeby w drugim półroczu życia uzyskać ochronę [4].

SZCZEPIENIA PRZECIWKO MENINGOKOKOM

Meningokoki to bakterie mogące wywoływać inwazyjną chorobę meningokokową. Jest to groźna choroba, przebiegająca często jako sepsa meningokokowa bądź meningokokowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Sepsa meningokokowa to zakażenie krwi bakteriami powodującymi ciężkie objawy ze strony wielu narządów. Większość przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej przebiega tak z objawami sepsy, jak i zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Źródłem zakażenia meningokokami są nosiciele tych bakterii, jak i osoby chore. Nosicielami meningokoków są często rodzice, starsze rodzeństwo dziecka. Meningokokami zarazić się można przez bezpośredni kontakt z wydzieliną z dróg oddechowych chorego bądź drogą kropelkową [5].

Zaraz po przyjściu na świat, w pierwszych 3 do 6 miesiącach, noworodek, jak i niemowlę jest chronione przez przeciwciała przekazane przez matkę. W sytuacji przechorowania zakażenia meningokokami, większość dzieci powyżej 2 roku życia, nabywa odporność na tę chorobę. Skuteczną metodą zapobiegania zakażeniom meningokokowym, wywoływanym przez bakterie grupy A, C, W-135 i Y jest wykonanie szczepienia ochronnego, zalecanego w Programie Szczepień Ochronnych [1,2,5].

SZCZEPIENIA PRZECIWKO OSPIE WIETRZNEJ

Szczepionkę przeciwko ospie wietrznej można podawać dzieciom już od ukończenia 9. miesiąca życia. Sam cykl szczepienia składa się z dwóch dawek, jakie winny być podawane w odstępie co najmniej 6 tygodni. [6]

Dogodny moment na podanie szczepionki to może być wizyta szczepienna w 13. lub 14. miesiącu życia dziecka, wizyta szczepienna w 16. do 18. miesiąca życia dziecka, bilans dwulotka.

W myśl obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych, szczepienie przeciwko ospie wietrznej jest bezpłatne i obowiązkowe u dzieci z grup ryzyka do 12 roku życia z ostrą białaczką limfoblastyczną w okresie remisji, z upośledzeniem odporności o wysokim ryzyku ciężkiego przebiegu choroby, przed leczeniem immunosupresyjnym i chemioterapią, które nie chorowały na ospę wietrzną, a przebywają w otoczeniu wyżej wymienionych dzieci [2,6].

Szczepienie przeciw ospie wietrznej jest bezpłatne, jak i obowiązkowe u dzieci, które są narażone na zakażenie ze względów środowiskowych, dzieci do 3 roku życia, uczęszczających do żłobków, klubów dziecięcych czy dzieci z domów dziecka do 12 roku życia.

Ospa wietrzna jest powszechnie występującą chorobą, jaką wywołuje wirus *Varicella-Zoster*. Wirus

ospy wietrznej i półpaśca jest wysoce zaraźliwy, przenosi się drogą powietrzną, kropelkową [2,3,6].

SZCZEPIENIA PRZECIWKO ROTAWIRUSOM

Rotawirus jest bardzo często przyczyną zachorowań na ostrą biegunkę o cięższym przebiegu u dzieci do 5. roku życia. Rotawirusy przenoszone są drogą pokarmową oraz wydalone w stolcu. Zakażenie może nastąpić przez bezpośredni kontakt z zakażoną osobą, przedmiotami zanieczyszczonymi bądź drogą kropelkową. Wirusy te są na tyle pospolite i wysoce zakaźne, że nawet 95% dzieci może ulec zakażeniu przed ukończeniem 5. roku życia. [2,3]

Szczepienie ochronne jest najlepszą metodą zapobiegania zachorowaniom na biegunkę rotawirusową. Szczepienie nie jest bolesne, gdyż szczepionki przeciw rotawirusom są preparatami podawanymi doustnie [7].

Szczepionki, które są dostępne w Polsce, umożliwiają szczepienie już w drugim miesiącu życia dziecka. Można je rozpoczynać tylko między 6 a 12 tygodniem życia dziecka. Ostatnia dawka, w zależności od rodzaju szczepionki, winna być podana do 24 bądź 32 tygodnia życia dziecka. Z kolei odstępy między następnymi dawkami winny wynosić co najmniej 4 tygodnie [2,7].

SZCZEPIENIA PRZECIWKO GRYPIE

Grypa jest powszechną chorobą zakaźną, wywoływaną przez wirusa grypy. Zachorowania na grypę posiadają charakter sezonowy, co oznacza, iż nie występują z jednakową częstotliwością przez cały rok. Do objawów grypy można zaliczyć wysoką gorączkę, złe samopoczucie, katar, kaszel, bóle głowy, mięśni. Grypa dotyczy wszystkich ludzi i jest chorobą bardzo zaraźliwą.

Najlepszą metodą zapobiegania grypie jest wykonanie szczepienia ochronnego, jakie winno obejmować dziecko oraz najbliższą rodzinę. Szczepienie przeciwko grypie jest korzystne dla osób w każdym wieku, w zwłaszcza dla tych z grup ryzyka, w tym dzieci do 5 lat. Samo szczepienie dziecka można rozpocząć od 6-go miesiąca życia [3,8].

PIŚMIENNICTWO

1. Mrukowicz J. Choroby zakaźne i szczepienia ochronne. Kraków; Med Prakt, 2008.
2. Magdzik W. Choroby zakaźne i pasożytnicze – epidemiologia i profilaktyka. Kraków; Alfa Medica Press, 2007.
3. Krawczyński M. Propedeutyka pediatrii. Warszawa; Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2009.
4. Zalecenia Polskiej Grupy Roboczej ds. Inwazyjnej Choroby Pneumokokowej (ICHPP) u dzieci dotyczące stosowania siedmiowalentnej skoniugowanej szczepionki, przeciw- pneumokokowej (PCV7). *Pediatr Pol* 2007; 82, 5 – 6: 1-42.
5. McMillan J A, Lee C K, Siberry G K, Dick J P. Leczenie chorób infekcyjnych u dzieci. Wrocław; Elsevier, 2011.
6. Duszczyk E, Talarek E, Marczyńska M. Ospa wietrzna - lekka choroba czy zagrożenie? *Prz Epidemiol* 2004; 58:107-113.
7. Peeters E. Zakażenia rotawirusowe: kliniczny punkt widzenia. *Eur Rotavir J* 2005; 1:14-21.
8. Brydak L. Szczepionka przeciwko grypie. W: Magdzik W, Naruszewicz-Lesiuk D, Zieliński A.: *Wakcynologia*. Bielsko – Biała; Alfa Medica Press, 2007: 391-415.